

URBANISTICKÁ KONCEPCE A KOMPOZICE V ÚZEMNÍM PLÁNU

WORKSHOP ASOCIACE PRO URBANISMUS A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ ČR

V tvůrčím prostředí zasedací místnosti Fakulty stavební ČVUT v Praze se v pátek 31. ledna 2014 konal workshop Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR (dále též Asociace). Tématem workshopu byla *Urbanistická koncepce a kompozice v územním plánu*.

Workshop se zabýval textem, který Asociace připravila na žádost Odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Materiál se věnoval vyjádření urbanistické koncepce a kompozice v textové a grafické části územního plánu.

V úvodu workshopu pozdravila přítomné Ing. arch. Lucie Poláková jako zástupkyně ministerstva – zadavatele materiálu. Text, připravený Asociací pro ministerstvo během října a listopadu 2013, představil doc. Ing. arch. Jan Mužík, CSc.

Materiál Asociace v úvodu definuje vybrané pojmy, mezi nimi uvádí i potřebnou definici urbanistické koncepce a urbanistické kompozice:

Urbanistická koncepce je soustava přijatých zásad a pravidel, které jsou zárukou harmonického rozvoje sídelní struktury, sídel a krajiny v kontextu vývoje osídlení. Vychází ze společenských potřeb a v souvislostech s morfoloickými a historickými danostmi území se zabývá hierarchizací sídel, sídelními celky, krajinou, vztahem sídel a krajiny, nadřazenými soustavami technické a dopravní infrastruktury, prostorovou strukturou sídel, jejich funkční skladbou, provozními vztahy, celkovým obrazem, formou a urbanistickou kompozicí.

Urbanistická kompozice je součástí urbanistické koncepce. Jedná se o cílevědomé uspořádání prostředí, které vychází z vlastností území, potřeb a možností společnosti. Cílem je estetické utváření a kompoziční uspořádání prostorů, ploch, přírodních a stavebních prvků do komponovaných souborů a celků s kvalitním a charakterově pestrým prostředím. Urbanistická kom-

pozice má rozhodující vliv na vizuální vnímání prostředí člověkem a na jeho chování, na celkový obraz krajiny, sídel a jejich částí. Má také rozhodující vliv na rozmanitost a přitažlivost prostorů, usnadňuje prostorovou orientaci a zvyšuje pocit bezpečí. Základem kompozice jsou měřítko a forma, dále jsou její součástí proporce, rytmus, gradace, kontrast a symetrie. Kompozice může být vyjádřena plošně i prostorově, může se týkat jednotlivých objektů, jejich souborů, veřejných prostorů, částí sídel, celých sídel a sídelních celků.

Dále materiál Asociace stručně komentuje požadavky na urbanistickou koncepci dané stavebním zákonem a prováděcí vyhláškou. Zmiňuje jednotlivé koncepce v zadání územního plánu a uvádí nezbytné podklady a zásady pro jejich návrh. Materiál připojuje několik ukázek grafického vyjádření koncepce a kompozice. V závěru konstatuje, že urbanistická koncepce a kompozice je hlavním cílem urbanistické tvorby a základem územních plánů. Musí být jednoznačně formulována v textové části územního plánu a zobrazena v jeho grafické části při respektování specifik a jedinečnosti každého území.

Účelem pracovního setkání Asociace bylo materiál před dokončením prodiskutovat. K tomu posloužily zkušenosti a poznatky projektantů z uvedené problematiky. Ve svých prezentacích je v dopolední části workshopu shrnuli Ing. arch. Jaroslav Haluza, Ing. arch. Irena Králová a Ing. arch. Irena Langová; na územním plánu Pardubic je demonstrovaly Ing. arch. Veronika Šindlerová a Ing. arch. Alena Švandelíková; z územního plánu Nejdku vycházela Ing. arch. Vlasta Poláčková.

Workshop se nesl v konstruktivním a dělném duchu i v odpolední části. Za moderování předsedou Asociace Ing. arch. Petrem Durdíkem stačil vygenerovat dvě zásadní roviny problémů, které je třeba dále řešit.

Jsou jimi:

- obsah a rozsah urbanistické koncepce a kompozice a její textové a grafické vyjádření v územních plánech;
- možnosti dodržování urbanistické koncepce a kompozice v praxi.

Workshop otevřel a diskutoval další úzce související otázky. Zejména urbanistická kompozice představuje subjektivní estetické názory, které jsou obtížně vymahatelné. Přitom stavební úřady potřebují jednoznačné vyjádření zásad urbanistické kompozice v územních plánech. Důvodem je možnost využít je zejména v odvodnění územních rozhodnutí. Urbanistická kompozice nemá ve fázi zpracování územního plánu a následných změn jednoznačného „patrona“, tj. obdobu dotčeného orgánu, který by měl v tomto směru dostatečnou pravomoc správce území. Vedle této nutnosti se otevírá potřebný prostor pro osvětu občanů a členů zastupitelstev obcí. Je třeba, aby veřejnost mohla být partnerem v diskusi o urbanistické kompozici obce a jejím obhájcem. Urbanistická koncepce a kompozice je veřejným zájmem. Je žádoucí její stanovené zásady respektovat a chránit, aby nebyla narušena následnými změnami územního plánu nebo územním rozhodnutím.

Workshop Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR a jeho diskutovaný rozpracovaný materiál je přínosem v řešení problematiky urbanistické koncepce a kompozice v územním plánu. Asociace se jako vždy na svých setkáních opět zabývala tématem ryze aktuálním, navíc znovu způsobem, který dokáže přispět k jeho řešení. Ve výsledném textu Asociace se odrazí podněty diskutujících včetně jejich dodatečných připomínek a příspěvků. Materiál poslouží jako oboustranná vazba mezi metodickou činností a praxí.

Ing. arch. Naděžda Rozmanová
Ústav územního rozvoje